วารสารพยาบาลตำรวจและวิทยาศาสตร์สุขภาพ
Journal of The Police Nurses and Health Science
JPNHS

การประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล : การวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี

EVALUATION OF THE TRAINING PROGRAM ON DEVELOPMENT OF ROUTINE TO RESEARCH FOR REGISTERED NURSE IN NURSING SERVICE ORGANIZATION: MIXED-METHOD EVALUATION RESEARCH

ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล[1] สมพร พูลพานิชอุปถัมย์[2,*] จิราภี สุนทรกุล ณ ชลบุรี[3]
Teepatad Chintapanyakun Somporn Poolpanitoopatum Chiraphi Soonthornkul Na Cholburi

[1]พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ ดร. ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400
[1]Registered Nurse, Expert Level, Ph.D., Department of Nursing Service, Ramathibodi Hospital,
Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University, Ratchathewi, Bangkok, 10400, Thailand
[2]หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยเด็กและพยาบาลผู้ชำนาญการพิเศษ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400
[2]Coordinator of Pediatric Nursing Division and Registered Nurse, Senior Nurse Professional Level, Department of Nursing Service,
Ramathibodi Hospital, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University, Ratchathewi, Bangkok, 10400, Thailand
[3]ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400
[3]Advanced Practice Nurse in Medical-Surgical Nursing, Department of Nursing Service, Ramathibodi Hospital,
Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, Ratchathewi, Bangkok, 10400, Thailand
*Corresponding author E-mail: poolpanit.porn@gmail.com

Received: *March 10, 2024* Revised: *April 19, 2024* Accepted: *May 13, 2024*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล และศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่เคยผ่านโครงการฝึกอบรมในโรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 95 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยมี 2 ฉบับ คือ แบบประเมินโครงการฝึกอบรม (ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ) มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .60 - 1.00 มีค่าความเที่ยงด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .81 - .89 และแบบสัมภาษณ์สำหรับพยาบาลที่เคยเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบมีความเห็นอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมีคลินิกวิจัยของพยาบาล มีพยาบาลพี่เลี้ยงด้านวิจัยที่มีความรู้และความสามารถด้านวิจัยทางการพยาบาล มีทักษะการเสริมแรงทางบวก และมีการติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ, งานประจำสู่งานวิจัยทางพยาบาล, การวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี

Abstract

This mixed-methods evaluation research aimed to evaluate the training program on the development of routine to research (R2R) for registered nurses in nursing service organizations and to study determining guidance for the development program. Ninety-five registered nurses with trained R2R programs and ten key informants were recruited using purposive selection techniques from Ramathibodi Hospital, Mahidol University. The research instruments consisted of two sets: 1) the assessment questionnaire for the training program (input, process, output, and impact) with content validity ranging from .60 to 1.00 and Cronbach's alpha coefficient reliability ranging from .81 to .89, and 2) an interview form used to interview registered nurses with trained R2R programs. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The results showed that: 1) in evaluating the input, process, output, and impact, all aspects were rated as appropriate at a high level and 2) the guidance for the development program of R2R for registered nurses to enhance efficiency and effectiveness included establishing a research clinic, providing nurse mentors with knowledge and capabilities in nursing research, enhancing positive reinforcement skills, and ensuring continuity of progressive evaluation.

Keywords: program evaluation, routine to research for nursing, mixed-methods evaluation research

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (routine to research: R2R) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) กล่าวคือ เป็นการใช้กระบวนการพัฒนาความรู้อย่างเป็นระบบสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานประจำ (Srisasalux, 2009; Panich, 2011; Wongwanich, 2016, 2021) ตลอดช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2550 - 2559) แนวคิด R2R ในสายวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่พบว่างานวิจัยจำนวนมากไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับบริการ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น การสร้างงานวิจัยกับการนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ถูกมองแยกส่วนออกจากกัน ทำให้แนวคิด R2R ได้รับการส่งเสริมและยกระดับให้เป็นงานวิจัยประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าสามารถเผยแพร่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติได้ และสามารถนำมาต่อยอดเป็นการวิจัยให้มีความลุ่มลึกทางระเบียบวิธีวิจัยจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายทางสุขภาพได้ ก่อให้เกิดแนวคิดการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R) และเมื่อดำเนินการวิจัยสำเร็จจนได้เป็นความรู้ที่นำมาใช้พัฒนาระบบสุขภาพหรือกระบวนการทำงานหรือกระบวนการดูแลผู้ป่วยในพื้นที่ได้ (research to practice: R2P) เรียกว่า การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสู่การปฏิบัติ (routine to research to practice) หรือ "R2R2P" (Srisasalux, 2017)

แนวคิดของ R2R ได้ถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรในการพัฒนาองค์ความรู้จากการปฏิบัติงาน ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานและ

ความคิดเชิงระบบ เห็นคุณค่าของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดเชิงบวกกับการทำงาน ได้รับการสนับสนุนให้สร้างงานวิจัยจากงานประจำที่ได้ผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์กับผู้รับบริการให้มีภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีโดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ช่วยในการตัดสินใจ (Chaikongkiat & Kumkong, 2017; Theinsri & Oumtanee, 2020) ทั้งนี้ พยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าขององค์ความรู้ทางการแพทย์และเทคโนโลยี รวมถึงพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ R2R เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลครอบคลุมด้านบริหาร ด้านวิชาการและด้านบริการพยาบาล เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้รับบริการ และเป็นการยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพด้วย (Nimmannit, et al., 2010; Srikanok & Untaja, 2014)

การสำรวจและประเมินผลงาน R2R ตีพิมพ์ระหว่างปีงบประมาณ 2550 - 2556 ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ พบว่ามีงานวิจัยที่ตีพิมพ์ 41 โครงการ เป็นงานวิจัยที่เข้าข่าย R2R 14 เรื่อง (ร้อยละ 34.14) มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้ในการดูแลระบบสุขภาพเพียง 12 เรื่อง (ร้อยละ 29.27 ของงานวิจัยที่ตีพิมพ์) (Harnlakorn et al., 2016) นอกจากนี้ ได้มีการสำรวจการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรามาธิบดี พบว่า ความรู้ความสามารถในการวิจัย ทัศนคติต่อการวิจัย การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และแรงจูงใจในการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน (Sukawattana, Lavin, & Poolpanitoopatum, 2020) อีกทั้งพยาบาลส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการอ่านงานวิจัยและความสามารถด้านการเชื่อมโยงการวิจัยกับการปฏิบัติการพยาบาลระดับปานกลางเท่านั้น (Chintapanyakun, Wongwanich, & Kaemkate, 2020) เห็นได้ว่า พยาบาลวิชาชีพมีการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R) และมีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยยังน้อยมาก ซึ่งอาจเกิดจากขาดความรู้ทางด้านวิจัย มีทัศนคติหรือเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำวิจัย รวมถึงการสนับสนุนจากองค์กรไม่มากเท่าที่ควร ทำให้เกิดผลงาน R2R น้อยในวิชาชีพพยาบาล

องค์กรบริหารการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย จึงจัดทำโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 8 เดือน ได้มีการประเมินผลของการดำเนินโครงการในภาพรวมเท่านั้น ทำให้ขาดสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงโครงการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวคิดการประเมินโครงการเป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อการตรวจสอบหรือชี้บ่งถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007; Stufflebeam & Coryn, 2014)

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพยังไม่ได้รับการประเมินอย่างเป็นระบบ มีแต่การประเมินความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้เข้ารับการอบรมเท่านั้น ตามหลักการของการจัดโครงการแล้ว ต้องมีการประเมินโครงการเชิงระบบและมีการติดตามประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี (mixed-method evaluation research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Teddlie & Tashakkori, 2009; Mertens, 2018; Tashakkori, Johnson, & Teddlie, 2020) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบของโครงการฝึกอบรม นอกจากนี้

ได้สัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนา R2R โดยผลของการประเมินที่ได้จากการประเมินครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนา ปรับปรุงและเสริมจุดแข็งของโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลต่อพยาบาลวิชาชีพได้พัฒนาความสามารถและทักษะด้านการวิจัย เพื่อพัฒนางานประจำทางคลินิกสู่งานวิจัย และนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ เป็นการปรับปรุงคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลกระทบของโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (systemic evaluation) มาเป็นรูปแบบในการประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพ (Pitiyanuwat, 2016; Wongwanich & Khaikleng, 2020) ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (input evaluation) เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักการและเหตุผล ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับหลักการและเหตุผล และการตรวจสอบปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย พื้นฐานความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม การคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม สื่อการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารโครงการ 2) กระบวนการ (process evaluation) เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโครงการ ประกอบด้วยการบรรยาย กิจกรรมกลุ่ม การฝึกวิพากษ์งานวิจัย และการนำเสนอผลงานวิจัย รวมทั้งการวัดและประเมินผล 3) ผลผลิต (output evaluation) เป็นการตรวจสอบผลสำเร็จของการพัฒนา R2R ความสามารถด้านการวิจัย และเจตคติต่อการทำวิจัย และ 4) ผลกระทบ (impact evaluation) เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เข้าอบรมในด้านการนำความรู้ที่ได้จาก R2R ไปใช้ปฏิบัติงานพยาบาลในหน่วยงานต้นสังกัด และพยาบาลในหน่วยงานมีการยอมรับที่จะปรับการทำงานโดยอิงผลงานวิจัยที่ได้จาก R2R

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี (mixed methods evaluation research) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่นักวิจัยออกแบบใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Teddlie & Tashakkori, 2009; Mertens, 2018; Tashakkori, Johnson, & Teddlie, 2020) โดยใช้รูปแบบ The explanatory sequential design เป็นการออกแบบการวิจัยแบบตามลำดับ (sequential) มีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phases) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากนั้นจึงนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพต่อเนื่องในระยะที่สอง ผู้วิจัยจะตีความหมายและสรุปผลการวิจัยโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากข้อมูลเชิงปริมาณ (Creswell & Plano Clark, 2018)

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสองระยะ ระยะแรกเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลกระทบของโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล ระยะที่สองเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเลือกสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับพยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ

ในการพัฒนา R2R เพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับการจัดโครงการฝึกอบรมต่อไปในอนาคต ลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแสดงดังภาพ 1

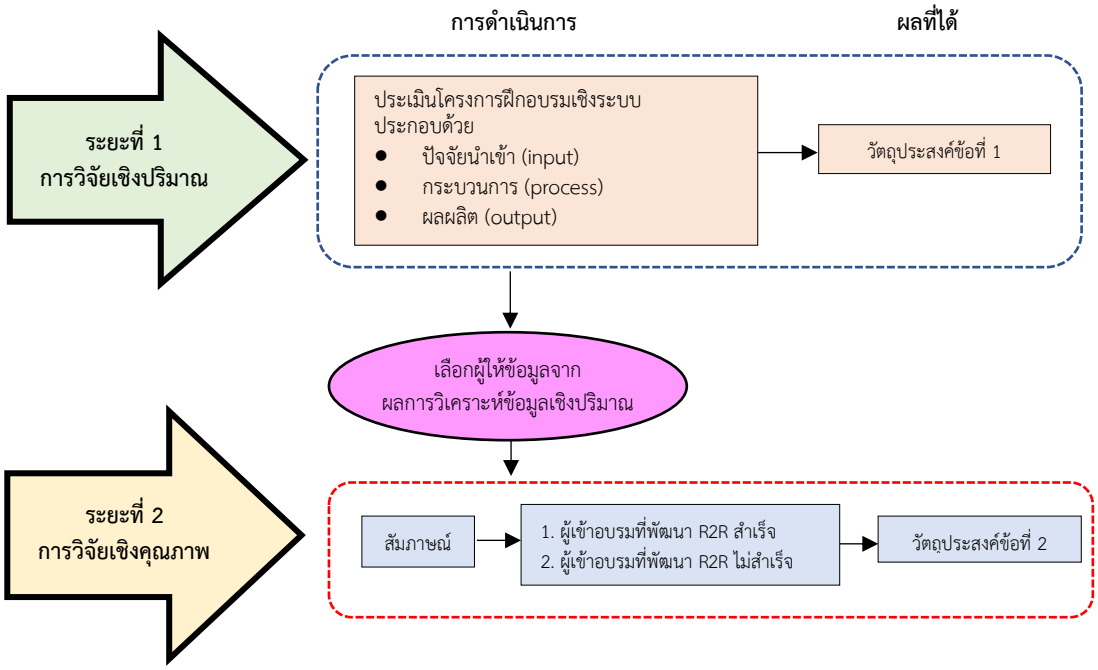

ภาพ 1 ขั้นตอนการทำวิจัย

ตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 จำนวน 95 คน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive selection) คิดเป็นร้อยละ 86.36 จากผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด 110 คน

เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) เป็นเพศชายหรือหญิง อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป 2) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลชั้น 1 (การพยาบาลและการผดุงครรภ์) หรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลชั้น 2 (การพยาบาล) 3) เป็นผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 และ 4) ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ระยะที่ 2 ตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา R2R จำนวน 5 คน และไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 5 คน รวม 10 คน

เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) เป็นเพศชายหรือหญิง อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป 2) เป็นผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนางานวิจัยและไม่ประสบความสำเร็จ มีรายละเอียดดังนี้ 2.1) ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยที่ประสบความสำเร็จในการทำ R2R อาจอยู่ระหว่างการส่งบทความวิจัยเพื่อให้วารสารพิจารณา หรือบทความวิจัยได้รับการตอบรับตีพิมพ์ลงในวารสาร จำนวน 5 คน และ 2.2) ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยที่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำ R2R อาจไม่ได้ดำเนินการวิจัยต่อ หรือไม่ได้มีการพัฒนางานวิจัยเลย จำนวน 5 คน และ 3) ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล ผู้วิจัยปรับข้อคำถามจากแบบสอบถามของ Chintapanyakun and Peanpedlerd (2017) และ Chintapanyakun (2019) ประกอบด้วย

1. แบบประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งงาน และลักษณะการเข้าร่วมโครงการ และ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 9 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 9 ข้อ ด้านผลผลิต จำนวน 36 ข้อ (ความสามารถของตนเองด้านการวิจัย จำนวน 23 ข้อ และเจตคติต่อการทำวิจัย จำนวน 13 ข้อ) และผลกระทบ จำนวน 7 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบวัดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating's scale) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด มีความตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 และมีค่าความเที่ยงด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .81 - .89

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลผลด้วยค่าเฉลี่ยดังนี้ 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับมาก 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับน้อย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้เข้าอบรมที่พัฒนางาน R2R สำเร็จและไม่สำเร็จ เป็นแบบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาลในประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตัวอย่างข้อคำถาม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ตัวอย่างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม
1	ท่านคิดว่าพยาบาลที่ทำหน้าที่เป็นพยาบาลพี่เลี้ยงด้านวิจัยควรมีคุณสมบัติอย่างไร
2	ท่านคิดว่าการบริหารจัดการโครงการฝึกอบรม มีแผนการดำเนินงานชัดเจนและเป็นระบบ หรือไม่อย่างไร
3	ท่านคิดว่าการดำเนินโครงการที่ผ่านมา มีประเด็นปัญหาใดบ้างที่ควรพัฒนาและปรับปรุง เพื่อจะได้นำข้อสรุปไปใช้ในการวางแผนการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป
4	ท่านเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการฝึกอบรม ที่ประกอบด้วยการบรรยาย กิจกรรมกลุ่ม การฝึกวิพากษ์งานวิจัย และการนำเสนอผลงานวิจัย หรือไม่ อย่างไร
5	ตามการรับรู้ของท่าน ท่านมีความสามารถด้านการวิจัยอยู่ในระดับใด ด้านใดมีความสามารถสูงอยู่แล้ว และด้านใดควรต้องได้รับการพัฒนาต่อ
6	ตามความคิดเห็นของท่าน ปัจจัยเกื้อหนุนที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำวิจัย R2R ได้ประสบความสำเร็จมีปัจจัยอะไรบ้าง
7	ตามความคิดเห็นของท่าน อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำ R2R มีอะไรบ้าง

การพิทักษ์สิทธิ์ การศึกษาครั้งนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในคน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เลขที่ COA. MURA2021/1026 วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยภาพรวม ไม่มีการระบุชื่อ – นามสกุลของตัวอย่าง เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิ์ของตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยขออนุญาตประธานองค์กรบริหารการพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการพิทักษ์สิทธิ์ เมื่อตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ ให้ตัวอย่างเลือกช่องยินดีเข้าร่วมวิจัย และสามารถทำ

แบบสอบถามต่อไปได้ หากตัวอย่างไม่ยินดีเข้าร่วมวิจัย ให้เลือกช่องไม่สะดวกเข้าร่วมวิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 110 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา 95 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.36 หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบของตัวอย่าง แล้วคัดเลือกตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา R2R จำนวน 5 คน และไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 5 คน ทำการสัมภาษณ์ผ่านการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งงานและลักษณะการเข้าร่วมโครงการ และวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำข้อมูลมาสรุปเป็นความเรียง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 96.84) มีอายุเฉลี่ย 36.46 ปี (*SD* = 10.03, *Min - Max* = 24 - 56 ปี) มีช่วงอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 46.16) รองลงมาคือ ช่วงอายุ 41 - 50 ปี (ร้อยละ 24.21) และช่วงอายุ 31 - 40 ปี (ร้อยละ 17.89) ตามลำดับ มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 14.00 ปี (*SD* = 10.20, *Min - Max* = 3 - 34 ปี) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 85.26) เป็นพยาบาลระดับปฏิบัติการ (ร้อยละ 78.95) เมื่อพิจารณาลักษณะการเข้าร่วมโครงการ พบว่า หน่วยงานจะเป็นผู้ส่งพยาบาลเข้าร่วมโครงการ (ร้อยละ 77.89)

2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม พบว่า ตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า (*M* = 3.67, *SD* = .66) และด้านกระบวนการ (*M* = 3.67, *SD* = .75) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านผลกระทบ (*M* = 3.44, *SD* = .69) และด้านผลผลิต (*M* = 3.27, *SD* = .63) ตามลำดับ มีรายละเอียดดังนี้ (ดังตาราง 2)

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่า การบริหารโครงการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (*M* = 3.79, *SD* = .66) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของโครงการ (*M* = 3.61, *SD* = .64) และหลักการและเหตุผลของโครงการ (*M* = 3.64, *SD* = .72) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ (*M* = 3.96, *SD* = .65) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัตถุประสงค์โครงการสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม (*M* = 3.43, *SD* = .65) มีจำนวนเท่ากัน

ด้านกระบวนการ พบว่า ตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่า การวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (*M* = 3.74, *SD* = .74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเกณฑ์การประเมินความสำเร็จของผู้เข้ารับการอบรมที่ชัดเจน (*M* = 3.89, *SD* = .74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการฝึกสืบค้นและประเมินผลงานวิจัยตามความสนใจของผู้เข้าอบรม (*M* = 3.38, *SD* = .70)

ด้านผลผลิต พบว่า ตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่า ตัวอย่างมีเจตคติต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับมาก (*M* = 3.61, *SD* = .59) ขณะที่ความสามารถของตนเองด้านการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง (*M* = 2.92, *SD* = .66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

คำถาม ด้านความสามารถของตนเองด้านการวิจัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รายงานผลการวิจัยโดยอิงข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุน (*M* = 3.21, *SD* = .50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ ได้ครอบคลุม ทันสมัย (*M* = 2.32, *SD* = .75) สำหรับด้านเจตคติต่อการทำวิจัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติการพยาบาลที่อิงผลงานวิจัยเป็นสิ่งที่พยาบาลควรกระทำ (*M* = 3.92, *SD* = .56) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสืบค้นแนวปฏิบัติการพยาบาลใหม่ ๆ ที่อิงผลงานวิจัย เป็นสิ่งท้าทายแม้ว่าจะยาก (*M* = 3.31, *SD* = .46)

ด้านผลกระทบ พบว่า ตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พยายามฝึกฝนตามขั้นตอนของแนวปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดความชำนาญ (*M* = 3.58, *SD* = .58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมินผลลัพธ์การใช้แนวปฏิบัติร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงาน (*M* = 3.26, *SD* = .69)

ตาราง 2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลกระทบของโครงการ (*n* = 95)

ข้อคำถาม	ผลการประเมิน		
	M	*SD*	แปลผล
1. ด้านปัจจัยนำเข้า	**3.67**	**.66**	**มาก**
1.1 หลักการและเหตุผลของโครงการ	**3.64**	**.72**	**มาก**
1. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน	3.74	.76	
2. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน	3.54	.68	
1.2 วัตถุประสงค์โครงการ	**3.61**	**.64**	**มาก**
3. วัตถุประสงค์โครงการสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล	3.43	.68	
4. วัตถุประสงค์ของโครงการเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารการพยาบาล	3.43	.68	
5. โครงการนี้ช่วยส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพสร้างสรรค์ผลงาน R2R ได้	3.77	.61	
6. โครงการนี้ช่วยให้พยาบาลวิชาชีพได้นำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติทางคลินิก	3.79	.58	
1.3 การบริหารโครงการ	**3.79**	**.66**	**มาก**
7. มีการวางแผนการดำเนินงานของโครงการชัดเจน เป็นระบบ	3.84	.66	
8. มีการจัดเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ	3.96	.65	
9. มีการบริหารจัดการพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีความรู้ความสามารถด้านวิจัยในการให้คำปรึกษาตลอดโครงการ	3.57	.68	
2. ด้านกระบวนการ	**3.67**	**.75**	**มาก**
2.1 แนวทางการจัดการเรียนการสอน	**3.59**	**.76**	**มาก**
1. มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการ เนื้อหาและกิจกรรมตลอดโครงการ และการวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน	3.68	.87	
2. มีกิจกรรมกลุ่มที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	3.47	.78	
3. มีการฝึกสืบค้นและประเมินผลงานวิจัยตามความสนใจของผู้เข้าอบรม	3.38	.70	
4. มีการนำเสนอผลงานวิจัยตามความพร้อมของผู้เข้าอบรม	3.39	.76	
5. มีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับการเรียนรู้ด้านวิจัย	3.83	.68	
6. มีการจัดลำดับเนื้อหาในการเรียนได้เหมาะสมและมีความยืดหยุ่น	3.81	.76	
2.2 การวัดผลและประเมินผล	**3.74**	**.74**	**มาก**
7. มีการติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัยเป็นระยะ ๆ	3.85	.70	
8. มีเกณฑ์การประเมินความสำเร็จของผู้เข้ารับการอบรมที่ชัดเจน	3.89	.74	
9. มีการเสริมแรงทางบวกในการพัฒนางานวิจัยตลอดเวลา	3.48	.77	
3. ด้านผลผลิต	**3.27**	**.63**	**มาก**
3.1 ความสามารถของตนเองด้านการวิจัย	**2.92**	**.66**	**ปานกลาง**
1. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ ได้ครอบคลุม ทันสมัย	2.32	.75	
2. กำหนดประเด็นวิจัย/คำถามวิจัยเชื่อมโยงกับปัญหาวิจัยได้	2.79	.82	
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ทำวิจัยเป็น	2.58	.58	

ข้อคำถาม		ผลการประเมิน		
		M	*SD*	แปลผล
4.	กำหนดประเด็นที่ศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยในอดีตได้ (gap of knowledge)	2.64	.76	
5.	กำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่ตอบประเด็นวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัยได้เหมาะสม	2.83	.81	
6.	สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยรองรับ	2.76	.60	
7.	กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างวิจัย และจำนวนตัวอย่างวิจัยที่ถูกต้องตามหลักการได้	3.20	.68	
8.	เลือกใช้เครื่องมือวิจัยที่มีความตรงและความเที่ยงได้เหมาะสม	2.98	.68	
9.	ออกแบบวิธีดำเนินการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างวิจัยได้เหมาะสม	2.79	.65	
10.	ออกแบบวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย	2.80	.58	
11.	ประสานงานการเก็บข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้องได้ดี	3.08	.40	
12.	จัดการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการวิจัยได้	3.06	.80	
13.	บริหารจัดการการเก็บข้อมูลได้ตามแผนที่กำหนดไว้	3.21	.50	
14.	จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้	2.97	.79	
15.	ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้ เช่น Excel, SPSS	3.02	.70	
16.	แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้	3.02	.64	
17.	วิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลเชิงปริมาณได้ถูกต้อง	2.80	.58	
18.	มีการอ้างอิงข้อความที่เป็นความคิดของผู้อื่นหรือที่มาของข้อมูลเป็น	3.08	.40	
19.	นำเสนอผลการวิเคราะห์ ตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วน	3.06	.80	
20.	รายงานผลการวิจัยโดยอิงข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุน	3.21	.50	
21.	อภิปรายผลการวิจัยโดยมีทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่ผ่านมาอย่างมีเหตุผล	2.97	.79	
22.	จัดทำข้อเสนอแนะโดยอิงผลการวิจัยได้อย่างสมเหตุสมผล	3.02	.70	
23.	นำเสนอผลการวิจัยได้ถูกต้องและชัดเจน	3.02	.64	
3.2 เจตคติต่อการทำวิจัย		**3.61**	**.59**	**มาก**
1.	ท่านเชื่อว่า การปฏิบัติการพยาบาลโดยอิงผลงานวิจัยจะเกิดผลลัพธ์ที่ดี	3.39	.57	
2.	ท่านเชื่อว่า การใช้ผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติไม่ได้เป็นสิ่งที่ยาก	3.55	.50	
3.	ท่านเชื่อว่า การปฏิบัติการพยาบาลโดยอิงผลงานวิจัยช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน	3.72	.71	
4.	ยอมรับที่จะใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลที่อิงผลงานวิจัย แม้ว่าจะไม่ได้ชอบ	3.67	.57	
5.	การทำความเข้าใจงานวิจัยเป็นสิ่งที่ยาก แต่ท่านก็ยอมรับว่าเป็นสิ่งความสำคัญกับวิชาชีพ	3.52	.60	
6.	การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลที่อิงผลงานวิจัยเป็นสิ่งที่ยาก แต่สามารถทำสำเร็จได้	3.39	.59	
7.	ท่านสนใจหางานวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการทำงานของพยาบาลให้ดีขึ้น	3.34	.68	
8.	การสืบค้นแนวปฏิบัติการพยาบาลใหม่ ๆ ที่อิงผลงานวิจัย เป็นสิ่งท้าทายแม้ว่าจะยาก	3.31	.46	
9.	ท่านสนใจผลงานวิจัยที่ช่วยนำมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ	3.74	.66	
10.	การปฏิบัติการพยาบาลที่อิงผลงานวิจัยเป็นสิ่งที่พยาบาลควรกระทำ	3.92	.56	
11.	การทำงานที่เชื่อมโยงผลงานวิจัยกับการปฏิบัติการพยาบาล อาจนำไปสู่งานวิจัย	3.86	.77	
12.	การปฏิบัติการพยาบาลที่อิงผลงานวิจัย ทำให้พยาบาลทำงานมีคุณภาพมากขึ้น	3.83	.45	
13.	ท่านหาแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่มีงานวิจัยรองรับมาใช้ดูแลผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ	3.72	.61	
4. ด้านผลกระทบ		**3.44**	**.69**	**มาก**
1.	นำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ในการทำงานได้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง	3.48	.68	
2.	ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลที่มีผลงานวิจัยรองรับได้ และเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้ป่วย	3.42	.81	
3.	พยายามฝึกฝนตามขั้นตอนของแนวปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดความชำนาญ	3.58	.58	
4.	ประเมินผลลัพธ์การใช้แนวปฏิบัติร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงาน	3.26	.69	
5.	การปฏิบัติงานพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ยาก แต่พยาบาลทุกคนควรยอมรับและใช้ในการดูแลผู้ป่วย	3.43	.79	
6.	การใช้ผลงานวิจัยในการทำงานของพยาบาล ช่วยปรับปรุงคุณภาพการทำงานได้	3.44	.66	
7.	การปรับปรุงคุณภาพงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องใช้ผลงานวิจัยที่ดีมาประยุกต์ใช้	3.47	.64	

3. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยจากพยาบาลวิชาชีพที่เคยผ่านการฝึกอบรมในโครงการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักผ่านการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน มีประเด็นสาระสำคัญดังนี้

ประเด็นแรก ควรมีที่ปรึกษาด้านการทำ R2R และเข้าใจบริบทของพยาบาล ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนา R2R คือ การไม่มีที่ปรึกษาด้านการทำ R2R สำหรับพยาบาล ทำให้เมื่อมีปัญหาในการพัฒนา R2R โดยรวมตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย การเขียนคำถามวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการวิจัย วิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัยที่เหมาะสม การเลือกใช้เครื่องมือวิจัย และการเลือกใช้สถิติเพื่อตอบโจทย์วิจัย พยาบาลที่ทำวิจัยไม่รู้จะปรึกษาใคร จนกระทั่งมีคลินิกวิจัยในโครงการฝึกอบรมคอยให้คำปรึกษาและเป็นพยาบาลด้วยกันเอง ทำให้เขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัยได้จนกระทั่งพัฒนาเป็นโครงร่างการวิจัย เพื่อขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำเร็จ ดังตัวอย่างคำพูด *“การพัฒนา R2R ของพยาบาล ปัญหาที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะบอกได้ว่าอะไรคือปัญหาหน้างาน แต่จะเขียนเป็นปัญหาวิจัยได้นั้นยากที่สุด แม้ว่าจะอ่านงานวิจัยและสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาแล้ว เมื่อติดขัดตั้งแต่เริ่มต้นทำให้เขียนโครงร่างวิจัยไม่ได้ อีกอย่างพยาบาลไม่ได้เก่งวิจัย ต้องมีที่ปรึกษาด้านวิจัยดี ๆ เข้าใจบริบทของพยาบาล พอมีโครงการฝึกอบรมวิจัย R2R ขององค์กรบริหารการพยาบาล ทำให้มีคลินิกวิจัยสำหรับพยาบาลในโครงการ ทำให้สามารถพัฒนาโครงร่างวิจัย R2R สำเร็จจนกระทั่งขอ IRB สำเร็จ”* (ID-07 และ ID-09)

ประเด็นที่สอง การมีคลินิกวิจัยเพื่อให้คำปรึกษาแก่พยาบาลที่สนใจทำ R2R ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนา R2R สำหรับพยาบาลสำเร็จได้ การมีคลินิกวิจัยเพื่อให้คำปรึกษาแก่พยาบาลที่มีความสนใจในการทำวิจัยถือว่ามีความสำคัญมาก หากพยาบาลมือใหม่ในการพัฒนา R2R มีข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำวิจัยเกิดขึ้น ย่อมต้องการหาผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและสถิติช่วย ดังนั้นคลินิกวิจัยถือว่ามีความจำเป็นสำหรับงานวิจัยทางการพยาบาล ดังตัวอย่างคำพูดว่า *“ก่อนมีโครงการฝึกอบรม R2R ขององค์กรบริหารการพยาบาล พยาบาลที่มีปัญหาการพัฒนา R2R ถือว่าไร้ทิศทางในการขอคำปรึกษาตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความเป็นมาของปัญหา การเลือกระเบียบวิธีวิจัย การกำหนดขนาดตัวอย่างจะใช้สูตรอะไร เท่าไหร่จึงเพียงพอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเหมาะสมไหม ที่พูดมาทั้งนี้ เมื่อมีโครงการฝึกอบรม R2R และมีคลินิกวิจัยเกิดขึ้นมาด้วย คลินิกวิจัยที่มีพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิจัยและสถิติคอยให้คำปรึกษาแก่พยาบาลที่สนใจและอยากทำวิจัย ทำให้พยาบาลมีช่องทางขอคำปรึกษาได้ในคลินิกวิจัย จนกระทั่งได้โครงร่างวิจัยสำเร็จ”* (ID-01 และ ID-04)

ประเด็นที่สาม อุปสรรคในการพัฒนา R2R ของพยาบาล แม้ว่าจะมีโครงการฝึกอบรม R2R จากองค์กรบริหารการพยาบาลแล้ว รวมถึงมีคลินิกวิจัยเพื่อให้คำปรึกษาแก่พยาบาลในองค์กรที่ต้องการพัฒนา R2R แต่มีบางงานวิจัยไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่เกิดผลงานวิจัย หรือไม่มีโครงร่างการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพราะเกิดจากขาดความยึดมั่นและตั้งใจในการพัฒนา R2R รวมถึงภาระงานประจำมาก คือ การดูแลผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนของโรคทำให้การทำงานของแต่ละวันผ่านไปอย่างรวดเร็ว จนไม่มีเวลามาเขียนงานวิจัยของตนเอง ดังตัวอย่างคำพูด *“เป็นพยาบาลคนหนึ่งที่เข้าโครงการฝึกอบรม R2R แต่ไม่เกิดงานวิจัย เพราะเกิดจากความตั้งใจของพี่ส่วนหนึ่งที่ไม่แรงพอ ไม่สม่ำเสมอในการเขียนงาน แต่มีเหตุผลของมันคือ จำนวนคนไข้ของพี่ค่อนข้างมาก รับใหม่ รับย้ายตลอดเวร ทำงานประจำให้ทันและลงเวรตรงเวลา ก็ถือว่าดีแล้ว บางวันคนไข้ยุ่งมากจนพยาบาลไม่ต้องทำอะไรลงเวรไปก็พักผ่อนเลย ทำให้งานวิจัยไม่เดินเลย”* (ID-05, ID-06 และ ID-10)

ประเด็นที่สี่ แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงโครงการฝึกอบรมการพัฒนา R2R ผู้ให้

ข้อมูลมีความเห็นตรงกันว่า แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงโครงการฝึกอบรมการพัฒนา R2R ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ควรมีคลินิกวิจัยของพยาบาลคลินิก มีพยาบาลพี่เลี้ยงด้านวิจัยที่มีความรู้และความสามารถด้านวิจัยทางการพยาบาล และทักษะการเสริมแรงของพี่เลี้ยงด้านวิจัยเพื่อให้พยาบาลทำวิจัย มีการติดตามเป็นระยะ ๆ ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) การสร้างคลินิกวิจัยของพยาบาลคลินิก คลินิกวิจัยสำหรับพยาบาลสายคลินิกถือว่ามีความสำคัญ เพราะผู้เชี่ยวชาญในคลินิกวิจัยจะเข้าใจบริบทและภาระงานของพยาบาลมากกว่าคลินิกวิจัยทั่วไป เข้าใจธรรมชาติตัวแปรของพยาบาลด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรืออาจเป็นตัวแปรผลลัพธ์ทางคลินิกที่พยาบาลเก็บรวบรวมอยู่แล้ว เมื่อพยาบาลที่มีความสนใจพัฒนา R2R จากปัญหาหน้างานของตนเอง จะสามารถสร้างสรรค์งานวิจัยที่ตรงกับประเด็นวิจัยได้ รวมถึงให้ข้อเสนอแนะตั้งแต่เริ่มลงมือพัฒนาโครงร่างวิจัย จนกระทั่งวิเคราะห์ข้อมูลและหาแหล่งสนับสนุนเพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัยได้

(2) การกำหนดพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีความรู้และความสามารถด้านวิจัยทางการพยาบาลเฉพาะกลุ่มโรค เมื่อมีพยาบาลที่สนใจพัฒนา R2R ในหน่วยงานของตนเอง ควรกำหนดพี่เลี้ยงที่มีความรู้และความสามารถด้านวิจัยที่ตรงกับสาขาเฉพาะกลุ่มโรค เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไตวายเรื้อรัง มะเร็งประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งพี่เลี้ยงกลุ่มนี้จะมีความเข้าใจปรากฏการณ์และรู้สภาพปัญหาของผู้ป่วยเฉพาะกลุ่มโรคดี เมื่อให้คำปรึกษาแล้วจะตรงประเด็นเข้าถึงปัญหาวิจัยของพยาบาลที่ขอคำปรึกษาได้ และมีคำแนะนำในการดำเนินการวิจัยต่อไปได้

(3) มีพี่เลี้ยงด้านวิจัยคอยเสริมแรงให้พยาบาลทำ R2R จนพัฒนาโครงร่างวิจัยได้ นอกจากพี่เลี้ยงมีความรู้ความสามารถด้านวิจัยแล้ว ทักษะการเสริมแรงมีผลต่อพยาบาลที่มารับคำปรึกษา ต้องเข้าใจก่อนว่าพยาบาลที่ขอคำปรึกษาคือ พยาบาลที่ไม่มีความรู้ความสามารถด้านวิจัย หรืออาจมีแต่น้อยจนขาดความมั่นใจในการทำวิจัย ดังนั้น พี่เลี้ยงควรเป็นกัณยาณมิตรที่ดีและเป็นกันเองขณะให้คำปรึกษา เสริมแรงทางบวกเป็นระยะ ๆ ย่อมทำให้พยาบาลที่สนใจทำวิจัยกล้าที่จะขอคำปรึกษา มีปัญหาติดขัดในกระบวนการวิจัยขั้นตอนไหน กล้าที่จะเปิดเผยขอคำปรึกษา เพื่อแก้ปัญหาได้ตรงจุดให้มากที่สุด หรืออาจขอความช่วยเหลือ และประสานงานผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

(4) การติดตามความก้าวหน้าของการเขียนโครงร่างวิจัยอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีโครงการฝึกอบรมวิจัย R2R ขององค์กรบริหารการพยาบาล มีพยาบาลเข้ารับการอบรมตามความสมัครใจหรือสนใจที่จะพัฒนา R2R แต่การพัฒนาโครงร่างวิจัยจะสำเร็จลงได้ ในระหว่างดำเนินโครงการควรมีการติดตามความก้าวหน้าของพยาบาลแต่ละคนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้พยาบาลเจ้าของโครงการรับรู้ถึงความก้าวหน้าของงานวิจัยตนเอง และเป็นการเสริมศักยภาพด้านวิจัยแก่พยาบาลที่สนใจด้วย อย่างไรก็ตาม บางงานวิจัยอาจมีอุปสรรคเกิดขึ้นในระหว่างพัฒนาโครงร่างวิจัย ผู้บริหารโครงการจะได้หาวิธีช่วยเหลือหรือจัดการกับปัญหาอุปสรรคระหว่างทำวิจัยได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาโครงร่างวิจัยต่อได้

การอภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล และแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R)

ประเด็นแรก ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพในองค์กรบริหารการพยาบาล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านผลกระทบมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า ก่อนพัฒนาโครงการฝึกอบรม ได้ปรึกษาผู้บริหารทางการพยาบาลที่เกี่ยวข้อง และได้นำผลการสำรวจหัวข้อที่ต้องการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพในองค์กรมาประกอบการพิจารณา ทำให้เขียนโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและพยาบาลวิชาชีพ รวมถึงมีการวางแผนการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบโดยยึดผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลางให้มากที่สุด ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผลประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam and Coryn (2014) และ Wongwanich and Khaikleng (2020) กล่าวว่า การประเมินปัจจัยนำเข้า ควรมีหัวข้อที่สำคัญเพื่อให้ข้อมูลกับผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดได้และการบริหารโครงการที่ดี โดยครอบคลุมความสามารถของบุคลากร (วิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ) งบประมาณที่เพียงพอ สื่อและแหล่งสนับสนุนในโครงการมีมากเพียงพอ

ด้านกระบวนการ ระหว่างดำเนินโครงการได้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการสืบค้นข้อมูลจากใบงานที่ขึ้นอยู่กับหัวข้อวิจัย การนำเสนอโครงร่างวิจัยในห้องบรรยายของแต่ละกลุ่ม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมกับกิจกรรมตลอดโครงการ อีกทั้งในการทำกิจกรรมกลุ่ม จะมีใบงานประกอบหัวข้อบรรยาย ซึ่งใบงานจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงร่างวิจัย หากดำเนินตามกิจกรรมแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย คำถามวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย (ตัวอย่าง วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล) และแนวทางการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถพัฒนาไปเป็นโครงร่างการวิจัยได้ ถือว่าเป็นความก้าวหน้าในการพัฒนางานวิจัยของผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ ยังมีการติดตามความก้าวหน้างานวิจัยของแต่ละกลุ่มเป็นระยะ ๆ ผ่านคลินิกวิจัยที่สร้างขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการ ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผลประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam and Coryn (2014) Pitiyanuwat (2016) และ Wongwanich and Khaikleng (2020) กล่าวว่า การประเมินกระบวนการมุ่งเน้นการขับเคลื่อนโครงการตามที่วางแผนไว้ให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะกิจกรรมการส่งเสริม แนวทางการฝึกอบรม รวมถึงแนวทางการวัดและประเมินผลที่สะท้อนคุณภาพของผู้เข้ารับการอบรม

ด้านผลผลิต มุ่งเน้นการวัดและติดตามผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรมในโครงการและผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ ในที่นี้คือความสามารถของตนเองด้านการวิจัย และเจตคติต่อการทำวิจัย การศึกษาครั้งนี้ ด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่าตัวอย่างมีเจตคติต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับมาก แต่มีความสามารถของตนเองด้านการวิจัยระดับปานกลาง ทั้งนี้ส่วนใหญ่ตัวอย่างมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยจึงมีจำกัดด้วย อย่างไรก็ตาม การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยมีมุมมองที่ดีต่อการทำวิจัย แม้ว่าการทำวิจัยจะเป็นเรื่องที่ยากสำหรับพยาบาล แต่มีการรับรู้ว่าการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีและเป็นเลิศได้รับการยอมรับจากวิชาชีพทางการแพทย์ด้วยกัน การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก และการปฏิบัติการพยาบาลที่อิงผลงานวิจัยทำให้พยาบาลทำงานมีคุณภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ทักษะการสืบค้นงานวิจัย การอ่านงานวิจัยเพื่อทำความเข้าใจและนำไปสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการอ่านงานวิจัยยังไม่ดีเท่าที่ควร

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chintapanyakun, Wongwanich, and Kaemkate (2020) พบว่า ความสามารถด้านการอ่านงานวิจัยของพยาบาลมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งข้อจำกัดนี้ทำให้ตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการวิจัยยังไม่ดีเท่าที่ควร ครอบคลุมขั้นตอนในกระบวนการวิจัยทั้งหมด เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหาวิจัย การเลือกวิธีวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล สอดคล้องกับมุมมองของ Srikanok and Untaja (2014) กล่าวว่า การพัฒนางานวิจัยจากงานประจำสามารถสำเร็จลงได้นอกจากมีทีมนักวิจัยที่ดี หน่วยงานสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย นักวิจัยจำเป็นต้องมีความสามารถด้านวิจัยก่อน โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย และสถิติวิเคราะห์ที่จำเป็นสำหรับ R2R รวมถึงคลินิกวิจัยที่คอยให้คำปรึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านวิจัยของนักวิจัยมือใหม่

ด้านผลกระทบ เป็นการมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นตามมาจากโครงการสู่การปฏิบัติ อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นตามที่คาดหวัง และอาจเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบได้ (Wongwanich & Khaikleng, 2020) สำหรับการศึกษาครั้งนี้พบว่า ตัวอย่างให้ผลการประเมินด้านผลกระทบอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการนำแนวคิดผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติสำหรับพยาบาลเครื่องมือการพยาบาลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยต้องผ่านกระบวนการวิจัยด้วยการวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่มมีกลุ่มควบคุม คือ แนวปฏิบัติการพยาบาลคลินิก ต้องผ่านการยอมรับจากสหสาขาวิชาชีพด้วยกันเอง พยายามฝึกฝนตามขั้นตอนของแนวปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดความชำนาญและนำไปใช้กับผู้ป่วยเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีตามมา สอดคล้องกับการศึกษาของ Chintapanyakun et al. (2020) พบว่า พยาบาลมีการเชื่อมโยงการวิจัยกับการปฏิบัติทางคลินิกอยู่ในระดับมาก หากเป็นพยาบาลที่มีความสามารถด้านการอ่านงานวิจัยอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถด้านการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ย่อมทำให้พยาบาลสามารถประยุกต์ใช้ผลการวิจัยหรือแนวปฏิบัติทางคลินิกใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาการดูแลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นที่สอง แนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

การพัฒนาโครงการฝึกอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสำหรับพยาบาลครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ควรพัฒนาคลินิกวิจัยสำหรับพยาบาลในองค์กรบริหารการพยาบาล เพื่อให้คำปรึกษาด้านการพัฒนางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลทางคลินิก นอกจากมีคลินิกวิจัยแล้วควรมีพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีความรู้และความสามารถด้านวิจัยทางการพยาบาลเฉพาะกลุ่มโรคด้วย ซึ่งมีความรู้และเข้าใจธรรมชาติของผู้ป่วยกลุ่มโรคต่าง ๆ ได้ดี อีกทั้งคอยให้กำลังใจ เสริมแรงทางบวกกับพยาบาลเพื่อพัฒนา R2R ได้สำเร็จ และมีการติดตามความก้าวหน้าของงานเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนางานวิจัยจากงานประจำของ Nimmannit et al. (2010) และ Panich (2011) กล่าวว่า การพัฒนา R2R ในองค์กรได้สำเร็จมาจากปัจจัยด้านผู้วิจัย ที่ควรเริ่มจากใจที่อยากพัฒนางานประจำให้ดียิ่งขึ้น มีผู้บริหารคอยสนับสนุนและประสานความร่วมมือระหว่างแพทย์พยาบาลและผู้เกี่ยวข้อง ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้อำนวยความสะดวก ในที่นี้คือพี่เลี้ยงที่คอยให้คำปรึกษาด้านวิจัยรวมถึงทุกขั้นตอนในกระบวนการวิจัย ซึ่งอยู่ในรูปแบบของคลินิกวิจัย และงานวิจัยของ Theinsri and Oumtanee (2020) พบว่า R2R สามารถสำเร็จลุล่วงได้มีปัจจัยสนับสนุนในโครงการของโรงพยาบาลได้ 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านนักวิจัย เช่น สร้างแรงจูงใจให้รู้สึกอยากทำ มีความมุ่งมั่นและตั้งใจทำงานให้สำเร็จ โดยจัดสรรเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ทำ R2R อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยด้านผู้อำนวยความสะดวก เช่น มีพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา และมีคลินิกวิจัยคอยช่วยเหลือทุกขั้นตอนในกระบวนการวิจัย และปัจจัยด้านผู้บริหาร เช่น หัวหน้าหอผู้ป่วยให้ความสำคัญและคอยช่วยเหลืออย่างเต็มที่ รวมถึงโรงพยาบาลมีกลยุทธ์

ที่ผลักดันผลงานวิจัยที่ได้มาจาก R2R มุมมองของผู้วิจัยเห็นว่า พยาบาลพี่เลี้ยงที่มีความรู้ความสามารถด้านวิจัยทางการพยาบาลเฉพาะกลุ่มโรคและสามารถเป็นที่ปรึกษาในคลินิกวิจัยได้ คือ พยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง (advanced nursing practice: APN) เป็นพยาบาลที่มีความสามารถด้านพยาบาลคลินิก (clinical nursing) เป็นพยาบาลพี่เลี้ยงในการปฏิบัติ (mentoring) มีความสามารถในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์หรืองานวิจัยสู่การพยาบาลผู้ป่วยได้ รวมถึงมีความสามารถในการอ่านงานวิจัยที่ดีย่อมสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยได้เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าความสามารถในการสืบค้นข้อมูลและงานวิจัยอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารทางการพยาบาลควรมีการสำรวจและประเมินทักษะการสืบค้นข้อมูลงานวิจัย และแนวปฏิบัติทางคลินิกจากฐานข้อมูลภายใต้ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อให้รู้สภาพปัญหาในภาพรวมและเป็นข้อมูลเพื่อส่งเสริมได้ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรให้ดำเนินโครงการนี้ต่อไป แต่ควรพัฒนาคลินิกวิจัยทางการพยาบาลและมีพยาบาลพี่เลี้ยงเฉพาะกลุ่มโรคคอยให้คำปรึกษาด้านวิจัย โดยพี่เลี้ยงอาจเป็นพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง (APN) หรือพยาบาลที่จบปริญญาเอกด้านวิจัย หรือระบาดวิทยา หรือชีวสถิติคอยให้คำปรึกษาด้วย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบทฤษฎีแรงขับ (theory – driven evaluation) ซึ่งสามารถอธิบายเชิงลึกได้ว่า โครงการหรือโปรแกรมในโครงการที่พัฒนาขึ้นช่วยทำให้เกิดผลลัพธ์ตามที่คาดหวังมากน้อยเพียงใด การรู้ปัจจัยเชิงสาเหตุหรือกลไกการทำงาน (mechanism) ทำให้นักวิจัยและประเมินมีคำอธิบายการทำงานของโครงการได้มากขึ้น ซึ่งช่วยในการพัฒนางานวิจัยให้ดียิ่งขึ้นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุวิมล ว่องวาณิช อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความรู้ด้านศาสตร์การประเมินยุคใหม่และให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ บัวสนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ให้ความรู้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการประเมินโครงการ สุดท้ายขอขอบคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

Chaikongkiat, P., & Kumkong, M. (2017). Routine to research: Driving to utilization. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health, 4*(3), 259-270.

Chintapanyakun, T. (2019). *Development of a program for enhancing research-practice nexus in clinical nursing using ICT-based learning: Design research* (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University.

Chintapanyakun, T., & Peanpedlerd, S. (2017). An evaluation of the training program on development of potential competency in new registered nurse under mentoring system by $CIPP_{IEST}$ model. *Silpakorn Educational Research Journal, 9*(1), 358-371.

Chintapanyakun, T., Wongwanich, S., & Kaemkate, W. (2020). A clinical research-practice nexus as perceived by nurses: Needs assessment research. *Journal of The Police Nurses, 12*(2), 251-264.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Harnlakorn, P., Juangpanich, U., Mongkolthawolchai, S., Toimamuang, U., & Thienthong, S. (2016). A survey of the routine to research and research utilization in nursing division Srinagarind hospital. *Srinagarind Medical Journal, 31*(4), 218-223.

Mertens, D. (2018). *Mixed methods design in evaluation*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Nimmannit, A., Nopmaneejumruslers, C., Thephamongkhol, K., Ngarmtipvatana, S., & Suwan, L. (2010). Routine to research: from the beginning until today. *Journal of Health Systems Research, 4*(4), 575-577.

Panich, V. (2011). Networks to extend values of routine to research. *Journal of Health Systems Research, 5*(3), 392-397.

Pitiyanuwat, S. (2016). *Methodology of evaluation: Value science* (6th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Srikanok, W., & Untaja, P. (2014). Nursing intervention: Routine to research. *Journal of The Royal Thai Army Nurses, 15*(2), 15-22.

Srisasalux, J. (2009). Routine to research in health system. *Journal of Health Systems Research, 3*(3), 465-468.

Srisasalux, J. (2017). *Roles of health systems research institute to extension R2R to policy*. Bangkok: Health Systems Research Institute.

Stufflebeam, D. L., & Coryn, C. L. S. (2014). *Evaluation: Theory, models and applications* (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bass.

Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation: Theory, models and applications*. San Francisco: Jossey-Bass.

Sukawattana, S., Lavin, W., & Poolpanitoopatum, S. (2020). A Comparative study of differences of selected factors between groups of master's degree nurses with and without research. *Journal of Nursing Science & Health, 43*(4), 135-145.

Tashakkori, A. M., Johnson, R. B., & Teddlie, C. B. (2020). *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences* (2nd ed.). California, CA: Sage.

Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2009). *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Theinsri, T., & Oumtanee, A. (2020). Developing a routine to research: Voices of professional nurses and key stakeholders. *Royal Thai Navy Medical Journal, 47*(1), 20-36.

Wongwanich, S. (2016). *Research methodology in education: Provocation of new ideas*. Bangkok: Icon printing.

Wongwanich, S. (2021). *Design research in education*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Wongwanich, S., & Khaikleng, P. (2020). *Text book of evaluation*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.